

DANS

TIDNINGEN FÖR RÖRLIG SCENKONST | NR 4 2017 | 49 SEK 59 NOK

FRIA RÖRELSE I SANKT PETERSBURG

SOMMARENS FESTIVALER

TEATER FÖR FRIHET I IRAN

SYDLIGA VINDAR PÅ OPERAN MED

Nicolas Le Riche

Dans över vida vatten

Kosterhavets nationalpark utgör en alltför fantastisk scenografi. Vi som klättrade och följde performancepromenaden genom skogen på Nordkoster tappade andan och förhåddes av det vida panoramat. Där tävlade solnedgången, fullmånen och en regnbåge över vatten med dansarna i "Sjökompagniet" eller rättare sagt C Company.

av Ann-Marie Wrangé

PERFORMANCEPROMENADEN som kallades för *Strandhugg*, eller *Siren Song #2* var det första evenemanget i en festival som ägde rum i augusti på Nordkoster, i Strömstads konsthall Lokstallet och på Vitlycke Center for Performing Arts vid Tanumshede.

Den heter *here10evenings.com* och är ett pilotprojekt tänkt att återupstå igen 2019, lämpligt i fas med de år när Göteborgs Dans&Teaterfestival gör uppehåll.

Två konstnärer står bakom det hela, dels idégivaren till den första inledande performancepromenaden, konstnären och kompositören Peter Uhr, dels koreografen Francesco Scavetta, ledare för Vitlycke Center för

Performing Arts där festivalen också avslutades med hans verk *Lost Accidentally*. Däremellan hände en hel del annat som det finns anledning att återkomma till.

here10evenings.org hade en alldeles speciell utgångspunkt eftersom den var inspirerad av den konsthistoriskt epokgörande tilldragelsen *9 Evenings*.

Ursprungligen planerad för Moderna Museet i Stockholm, genomfördes den istället på det för avantgardekonst så traditionsrika The Armory på Lexington Avenue på Manhattan. Samma lokal var år 1913 platsen för *The Armory Show*, då New Yorks kulturelit förbluffades, hänfördes och förskräcktes när den för första gången bekantade sig med konststilar som kubism, fauvism och futurism av dåtidens europeiska avantgarder, Duchamp, Matisse och Cézanne m.fl.

När 9 Evenings under ledning av Robert Rauschenberg hösten 1966 ägde rum på The Armory blev New York-publiken nästan lika omskakad som förra gången. Anledningen var att den konstintresserade svensk-norske ingenjören Billy Klüver hade preparerat manegen. Med hjälp av sina ingenjörskollegor från dåtidens mest utvecklade hi tech-bolag, Bell Telephone Company, initierade han

tillsammans med konstnären Robert Rauschenberg ett konsteknologiskt samarbete med dåtida avantgardister som Eyvind Fahlström och John Cage, för att inte tala om koreografen Deborah Hay och flera andra berömdheter.

Det fanns med andra ord en välformulerad konsthistorisk återkoppling och stora ambitioner för festivalen *here10evenings.org* i norra Bohuslän.

BESJÄLAD SKOG

Känslan av speciell tilldragelse infann sig inte bara vid panoramat på Valnäs udde på Nordkoster med Peter Uhrs dansare och musik i Compani C.

Skogs promenaden dit gick långs en stig med interaktiva ljudinstallationer. Publiken vandrade knäpptyst i mindre grupper i Miltons skogen, tuktad av väder, vind och betandeboskap. Installationerna blandades med havets och vindens brus.

Vid en liten sänka samlades vi kring ringklockor, möjliga att plinga på om man kände för detta. Allt detta medan aktörerna smög runt med sina plingande klockor eller åstadkom ljud med naturliga artefakter som fick oss att lystra inåt.

föreställningspresentationer. Denna kväll kunde vi fördjupa oss i den närapå profetiske Eyvind Fahlströms verk *Kisses Sweeter Than Wine* som problematiserade frågor som fortsättningsvis är aktuella: kloning, faran med robotisering och atombombshotet!

I den tid som påglade 9 Evenings sågs teknologi som något positivt, men Fahlström ifrågasatte redan då tron på den överteknifierade världen. Kanske det inte längre är i samarbete med världens främsta tekniker som konstnärerna kan komma vidare?

ÖVERRASKANDE AFTON

Ett ifrågasättande av spelplatsen eller vardagslivets arkitektur utmärker den norsk-japanska duon Heine Avdal och Yukiko Shinozaki och deras performanceprojekt *Fieldworks*. Deras *Unannounced* blev festivalens tredje inslag.

Publiken satt och småpratade i vad som kan kallas för vardagsrummet i Vitlycke Center for Performing Arts – i varje fall ett rum med soffor och bord, strax intill köksavdelningen. Plötsligt breddes det ut små fina teckningar på bord och möbler. Blomkrukor ställdes fram. Tyta medverkande i detta performance ville med vackra penniteckningar förmedla ett budskap, som vore de från en annan civilisation. Jag fick ett intressant perforerat inbjudningskort, där det i små utskurna fönster på kortet stod att läsa: "Follow Me" – som en inbjudan till ett *Alice i Underlandet*.

Även här delades vi i publiken upp i små tyta grupper som fick vandra genom skrymslen och vrår som det finns gott om på den före detta bondgården som numera är Vitlycke Center for Performing Arts. Det var kul och fullt av oväntade inslag att vandra runt i den grupp som Heine Avdal elegant ledde utan ett ord. Istället pekade han hit eller dit med sin lilla ficklampa på

Den första mars i Skeppholmskyrkan i Stockholm visade Marina Abramovitch sin performance *The Cleaner*, också den ett exempel på en performance där tiden verkade ha bromsat in. Samtidigt var det också som att söka skydd tillsammans efter en katastrof. Stämningen i Miltons skogen var däremot fridsamt hoppigivande med spröda pling som fick svar av vänliga pläng.

VISIONÄR KULTURKRITIK

Nästa kväll på Vitlycke Center for Performing Arts berättade författaren och filmaren Barbro Schulz om sin forskning kring 9 Evenings. Via kontakter med ingenjören Billy Klüver, medan han ännu var i livet, hade dokumenterade filmer återupptäckts som Schultz sedan klippt ihop till hanterliga

Bilden ovan: *Strandhugg* eller *Siren Song #2* av Valnäs klippor på Nordkoster.

Högst upp till höger: I *Unannounced* av Heine Avdal och Yukiko Shinozaki leds publiken vidare med ord av ljus.

Promenad via interaktiva ljudinstallationer av Sabine Vogel och Peter Uhr genom Miltons skogen på Nordkoster.

THIS WAY

olika delar av de interiörer vi passerade och kommenterade dem via texter som lampan projicerade på väggar, golv och tak.

Så småningom strålade vi samman i teaterstudion. På scenen fanns endast ett stilleben av frukter och en rörligt förhådd stämning i ljus eller mörker och märkliga ljud från olika håll skapades, allt medan ridån i bakgrunden hissades upp och ner. De sex aktörerna, däribland koreograferna själva, såg till att det inte uppstod en död sekund. Allt fullständigt överraskande medan de jonglerade med teatereffekter och kommenterade med underfundiga projicerade texter på scenens ridå.

SAMSPELT IMPRO

Precis som 9 Evenings inbegrep alla möjliga konstuttryck så gjorde även de tio kvällarna det.

Föreställningen *Transistory Freezing of Perpetual Motion* är en improvisationskväll både vad gäller den elektroakustiska musiken av ljudkonstnären Jenny Gräf och multiinstrumentalisten Marcia Basset eller zaimph som hon även kallar sig. Genom deras ljuddjungel tar sig de fyra dansarna fram elegant. Tre av dem är utbildade på Anne Teresa de Keersmaekers skola P.A.R.T.S. i Bryssel.

FOTO: FRANCESCO SCAVETTA

En av dessa är Annika Edström Kawaji som efter föreställningen berättar att denna konstellation av dansare och ljudkonstnärer arbetar tillsammans för första gången. Alla verkar ändå enastående samspelade – men så har dansarna också en sak gemensamt. De har antingen varit Francesco Scavettas studenter under tiden när de gick på P.A.R.T.S., eller så har de också samarbetat med hans grupp WEE/Francesco Scavetta.

Improvisationens spelplats är i Strömstads konsthall Lokstallet, där en måleri-installation av Lina Berglund står uppställd längs väggarna. De skira geometriska målningarna i vitbeiga toner på genomskinlig väv genomtrålas av starka färgväxlingar och blir en mångskiftande del av helheten.

POPNOSTALGI

Den femte kvällen, *Trilogy*, på Vitlycke Center for Performing Arts bjöd på en popnostalgisk tidresa tack vare koreograferna Sasa Bozic och Petra Hrascanec.

Den inleddes med ett märkligt ekvilibristiskt solo av Petra Hrascanec i punkartad 1980-talstil. Hon slänger sig omkring på ett sätt som aldrig låter någon rörelse klinga ut, med en kropp som snubblar till och ständigt tar sig ny riktning. Det är fascinerande hur hon ibland nästan tycks rasa ihop men sen räddar sig i sista stund.

Musiken är av ett senare datum, Joy Divisions *Love will Tear us Apart*. Snart får hon sällskap av fler medverkande i performance som fullkomligt frossar i popnostalg, inledningsvis med The Cures *Boys Don't Cry*. Den bästa delen är trilogens sista: The Beatles, en djupdykning i ren Beatlesfrossa.

I *A day in Life* svingar sig hela gruppen på fem dansare runt i en fantastisk nästan livsfarligt akrobatisk ringdans till den suggestiva Lennon-McCartney-låten, som på sin tid ansågs så kontroversiell att den inte fick spelas i BBC.

Kvällens spellista av Beatleslåtar kunde ha gällt för ett disco på 1970-talet. Många i publiken har faktiskt röttor i den tiden och

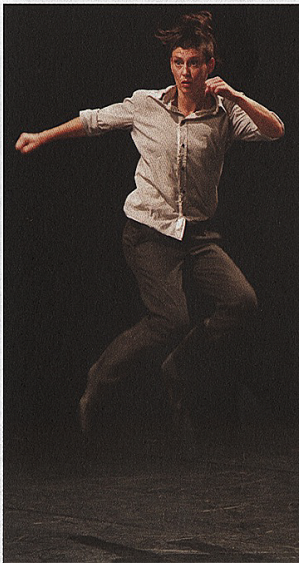

FOTO: FRANCESCO SCAVETTA

allt fler ger sig ut i en gemensam dans som slutar med att vi, efter dansen, vilar platt på ryggen på golvet till *Here Comes the Sun!*

MÄNSKLIGA MÅTT

Även den sjätte föreställningen är av en före detta student från P.A.R.T.S., Radouan Mriziga, som började intressera sig för dans redan i sin hemstad Marrakesh. Via franska danslärare som han träffade i Tunis kom han vidare till audition hos De Keersmaecker. Radouan Mriziga när en fascination för geometri från sin tidiga skoltid och den han har använt sig av för att hitta fram till sitt eget uttryck.

Det är ett annorlunda och nytt grepp – hans sätt att presentera sin syn på människan och omgivningarna – samtidigt som det faktiskt bygger på urgamla regler om matematik och arkitektur. Som en slags skapelseberättelse via en intrikat väv av vinklar och cirklar mätte han med sin kropp upp rummet i den föreställning han

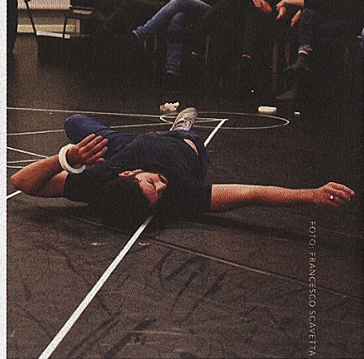

FOTO: FRANCESCO SCAVETTA

visade på Vitlycke. Föreställningen kallades kort och gott 55.

Vägen genom rummet tejpades upp i ett strikt mönster till en intrikat väv. Efter föreställningen finns hans vägar kvar i rummet och egentligen är detta koordinater som gäller för många dansstilar. Labans kinesfär är på sätt och vis projicerad ner i golvet och det mätte varit ganska trist för dem som sedan städade studion att behöva riva bort detta vackra mönster.

MUSISK UTELEVELSE

Slagverkaren som kallas sig Sheik Anorak men också heter Frank Garcia bjöd under den sjunde kvällen på en intensiv slagverksimprovisation som nav för dansaren Esse Vanderbruggen – som såg till att ge ljudvägorna klang på näthinan med sitt *Pattern 0*.

Med gitarr, ljudloopar och slagverk blev det enormt intensivt. Nästan som om Sheik Anorak fångat in den enda dansaren med ljudkluster som blir till en fundamental musisk utlevelse på Black Box i Vitlycke.

Egentligen skulle även denna danskonsert ha visats på Lokstallet i Strömstad. Plötsligt ändrades lokalen till det avlägsna Vitlycke – men trots det så hade ändå en hel del publik från Strömstad lyckats hitta hit.

Frågan om publik kan vara en svår nöt att knäcka i glesbygden, speciellt om publiken

Bilden högst upp till vänster:

Transitory Freezing of Perpetual Motion med Jenny Graf, Zaimph alias Marcia Basset och dansarna Robin Hagni, Robin Hagni, Marcia Liu och Annika Edström Kawaji

Längst ner till vänster:

Petra Hrascanec i *Love will Tear us Apart*.

Bilden ovan:

Radouan Mriziga i ett aritmetiska verk 55.

Bilderna högst upp till höger:

Francesco Scavettas *Lost Accidentally* med dansarna Gry Kipperberg, Luke Divall, Ismaera Takeo Ishii, Meleat Fredriksson och Riina Kalmi, och musiker Henrik Olsson.

Längst ner till höger:

Juliane Bauer i film av henne och Peter Uhr.

efteråt ska ta sig hem, inte bara flera mil från en Black Box scen ute på landsbygden, utan också ut till öar, dit färjorna slutar gå tidigt på vardagskvällarna. Att Strömstads Liveart-festival pågår parallellt med 10 evenings gjorde heller inte saken lättare.

MINIMALISTISKA MINNESÖVNINGAR

Underteknad kunde dessvärre inte följa hela festivalen på plats, men nästa inslag, det åttonde av och med Mette Edwardsen, hade jag sett tidigare på MDT i Stockholm.

Hon visade sin performance *Black* från 2011, i vilken hon beskriver spelplatsen via konsekvent upprepning: fyra gånger av varje föremål som hon vill addera till sin scenografi. En minimalism som leder betraktaren in i ett fantasium, samtidigt som det hela faktiskt blir en frenetisk minnesövning.

Den performance som följde direkt efter *Black*, kallad *No Title* handlade istället om att negera imaginära föremål. Svartmålade ting står uppställda i studion. Dessa två verk är storsäljare på moderna dans- och performancefestivaler och *Black* är lätt att googla fram i sin helhet på Vimeo.

Den nionde kvällens *On a Clear Day* av och med Minna Koistinen på Lokstallet kan jag bra ta del av via ett Vimeofragment. Festivalen bestod med andra ord av inte så få dansoson och en dansinstallation på konsthallen Lokstallet, men det var i Vitlycke som festivalen avslutades med Francesco Scavettas eget verk *Lost Accidentally* vars urpremiär gick av stapeln på Dansens Hus i Oslo. Även när det gäller detta verk får jag hålla mig till en version på Vimeo.

Och medan de verk vi hittills tagit del av på 10 evenings varit av mer eller mindre abstrakt eller musisk karaktär så visar Francesco Scavetta upp ett apokalyptiskt landskap där dansarna är aktörer. De agerar i splittrade och fragmentariska men berättande bilder. Här finns kommentarer till vad vi konfronteras med i massmedia, i reklam, kort sagt i det kaos vi har tackla i världen som omger oss. Det är ett kaos av

vilna rörelser och märkliga kommentarer; för här talar nämligen dansarna, men skuggvärlden och krigsstämningen är ändå fascinerande.

Därmed mynnade festivalen 10 evenings ut i den verklighet vi befinner oss i, till skillnad från den mer romantiska starten ute på bergskallarna och i skogen på Nordkoster.

Den allra första föreställningskvällen var lite mer omfattande för den både började och slutade på konstgalleriet Oijens på Nordkoster, där den konstnärliga mångsysslaren Peter Uhr både presenterade sina haiku-dikter om hav och natur och en performancefilm, som också utspelade sig i havsbandet, med en dansare som går i vinden ut mot havet.

EN ANNAN VÄG IN I DANSEN

Peter Uhr berättar om en ovanlig väg till att skapa föreställningar i samarbete med dansare, så frågan lyder: vad är C Company för ett slags danskompani?

– Det är ett löst kompani. Själv arbetar jag på Kosteröarna på sommaren och spenderar vintrarna i Berlin, berättar Peter Uhr, och tillägger att han har lika många medarbetare från Tyskland som från Sverige.

– Jag har jobbat ihop med Juliane Bauer, från Dresdensoperan och, sedan flera år tillbaka, med dansaren Celia Berndtzen.

Både Celia Berndtzen, annars verksam i Danskompani Spinn, och Juliane Bauer deltog i den performance som ägde rum i Miltonskogen och på Valnäs klippor på Nordkoster. Medverkade gjorde även skådespelaren Camilla Hedin från Strömstad och musikern Sabine Vogel från Potsdam.

För övrigt är Peter Uhr konstnär. Han har studerat måleri på Valand och konstvetenskap på universitet, men drabbades av dansen via de stora gästspel han fick se på Göteborgs Dans- och teaterfestival 1986:

– Jag drabbades av Sankai Juku och Trisha Brown Company och tänkte, vad gör jag, taylor i Göteborgskoloristisk efterföljd? Och jag gillar att jobba med olika gener, förklarar

Peter Uhr som också är den som står för musik och ljud under föreställningarna:

– Jag gillar inte förinspelat ljud, förklarar han, och berättar att C Company gjort ett verk efter minnesstenarna, de så kallade stolpersteinen, som finns i gatstenar utanför hus där judar hämtades och därefter mördades i förintelsen.

– Berliner requiem, som visades 2015 på Vitlycke, handlade enbart om de omkomna kvinnorna som är omnämnda på dessa stolpersteinen.

Peter Uhr gör inte bara musik till sina föreställningar utan har också givit ut egen musik på skivbolaget Firework edition records. Det är ju via levande musik som Peter själv medverkar i sina föreställningar, men ibland gör naturen halva jobbet, som i *Strandhugg* på Valnäs på Nordkoster, där han förklarar hur vindharpan fungerade:

– Det är en fisklina mellan två stolpar som viner i vinden som man mickar.

Se vidare here10evenings.org

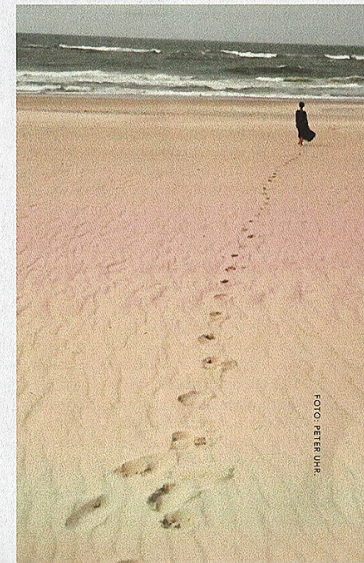

FOTO: PETER UHR